

Europees groenboek levert kritische reacties op

Op 7 juli publiceerde de Europese Commissie (EC) het 'Groenboek naar adequate, houdbare en zekere Europese pensioenstelsels'. Tot 15 november kunnen lidstaten, betrokkenen en de Europese burgers op vragen in dit groenboek reageren. De Nederlandse pensioenkoepels zijn redelijk positief over het groenboek. Elders levert het discussiestuk negatievere reacties op.

door: Gabor Mooij

Het groenboek werpt onder andere vragen op hoe de EU kan bijdragen aan voldoende hoge en financieel houdbare pensioenen in de lidstaten. Ook start het groenboek een discussie over langer doorwerken. De EC stelt dat zonder langer doorwerken een pijnlijke combinatie van lagere uitkeringen en hogere premies onvermijdelijk is.

Verder legt het Europese discussiestuk de vraag voor hoe de IORP-richtlijn moet worden aangepast om grensoverschrijdende activiteiten van pensioenfondsen te vergemakkelijken. De IORP-richtlijn bepaalt wat wel en niet onder 'aanvullend pensioenen' valt en regelt een gemeenschappelijke Europese pensioenmarkt. Daarnaast 'consulteert' het groenboek de lezers over het wegnemen van hindernissen voor internationale waardeoverdracht en mobiliteit van pensioenen.

Een ander vraagpunt in het groenboek is hoe solvabiliteitsregels voor pensioenfondsen eruit moeten zien. De EC stelt voor de Solvency II-richtlijn (solvabiliteitsregels verzekeraars) als uitgangspunt te nemen.

Het groenboek vraagt ook of EU-wetgeving werknemerspensioenen extra moet beschermen tegen betalingsproblemen van ondernemingen. Daarnaast bevat het discussiepunten over het verbeteren van Europese wetgeving en regelgeving, over informatie en communicatie en over het versterken van het beleidscoördinatiekader op EU-niveau.

Eurocommissaris László Andor van sociale zaken gaf bij de presentatie van het groenboek aan dat het discussiestuk drie hoofdthema's heeft. Het eerste is hoe de EU het beste lidstaten kan ondersteunen bij het evenwicht tussen de tijd dat mensen werken en dat mensen met pensioen zijn. Het tweede thema is het aanpakken van hindernissen voor de mobiliteit van werkenden en kapitaal. Als derde hoofdthema noemde Andor het zeker stellen van pensioenen.

Met de officiële reacties op het groenboek kan de EC verdere concrete voorstellen voor wet- en regelgeving in gang zetten. Dit kan via een zogeheten witboek, maar het kan ook direct gebeuren.

VB en OPF

De Nederlandse pensioenkoepels VB en OPF staan welwillend tegenover het groenboek. "Het is een goed samenhangend verhaal en het is positief dat de drie directoraten het samen hebben opgesteld. Een kanttekening is dat het bij pensioenen niet alleen om een financieel-economisch verhaal gaat, maar dat er ook sprake is van een sociale opdracht", stelt Sibylle Reichert, lobbyist voor de VB en OPF in Brussel.

Ook menen VB en OPF dat de EC het nationale pensioenbeleid moet ondersteunen, maar dan binnen de grenzen van het subsidiariteitsprincipe. Reichert: "Het is wel belangrijk op Europees niveau over de uitdagingen zoals demografische ontwikkelingen en de financiële en economische crisis te discussiëren."

VB en OPF zouden graag de Open Coördinatiemethode (OMC) willen versterken. "De lidstaten kunnen de OMC gebruiken om best practices uit te wisselen en om te praten over de hervorming van het pensioenstelsel", vertelt Reichert.

Verder vinden de Nederlandse pensioenkoepels dat pure interne marktregels niet kunnen worden toegepast op pensioenen. Aanvullende pensioenen zijn volgens de pensioenkoepels geen

marktproducten maar deel van het inkomen van gepensioneerden. Reichert: "Verschillende instellingen hebben verschillende regels nodig. Pensioenfondsen zijn geen verzekeraars." Daarnaast willen VB en OPF dat voor Europese waardeoverdracht van pensioenen een uitgebreid onderzoek nodig is naar technische uitdagingen en verschillen in pensioensystemen. Eén van de moeilijkste vragen is volgens Reichert hoe je meer zekerheid kunt bieden bij pensioenen. "We vinden solidariteit en collectiviteit zeer belangrijk en zullen dat ook aangeven in onze reactie op het groenboek. Daarnaast willen we de verplichtstelling behouden. Deze drie elementen kunnen helpen risico's te beperken en zijn de hoekstenen van het Nederlandse stelsel, dat het ondersteunen waard is, ook op Europees niveau."

Britse pensioenkoepel

De Britse pensioenkoepel NAPF verwelkomde het groenboek in een persbericht, maar benadrukte dat onnodige regels de Britse pensioenen kunnen beschadigen. "De belangrijkste zorg is de dreiging van een herzien Solvency II-achtig regime voor pensioenen. We zijn ook bezorgd over een eis op EU-niveau voor pensioenuitkeringen. Voor DB-pensioenen houdt dit het risico in van extra complexiteit of lasten voor het bestaande Britse systeem van pensioenbescherming voor deelnemers aan DB-regelingen. Het voorstel om deelnemers aan DC-regelingen te beschermen tegen uitzonderlijke verliezen kan ook kosten laten stijgen en rendementen ondermijnen. Verder is het voorstel om gaten in DC-regelgeving te dichten een zorg. De NAPF erkent dat er ruimte is voor het inperken van de risico's voor deelnemers, maar we doen dit liever via betere governance dan via extra regelgeving", vertelt James Walsh, senior beleidsadviseur van de NAPF, in toelichting op het persbericht.

Joanne Segars, president-directeur van NAPF, stelde in het persbericht dat Europa een lappendeken kent van zeer verschillende pensioenregelingen en dat één gelijke aanpak voor iedereen niet zal werken. Walsh: "Natuurlijk zou het een mogelijke benadering van de EU kunnen zijn om enkele universele principes van 'goede praktijken' uit te zetten. De individuele lidstaten zouden deze dan op verschillende manieren kunnen uitvoeren. Dit zou erg verstandig zijn, maar het onderstreept dat één algemene benadering niet werkt op een detailniveau."

Verder waarschuwde Segars voor het toepassen van de Solvency II-richtlijn op pensioenen. Volgens haar zou dat serieuze problemen veroorzaken. Walsh: "Het belangrijkste risico is dat een extra financieringsmodel op EU-niveau hogere bekostigingsniveaus vereist. Hoewel bedoeld om bescherming van de deelnemers te versterken, zou dit ertoe leiden dat werkgevers DB-regelingen niet langer kunnen financieren. Hierdoor zouden regelingen worden beëindigd en zouden deelnemers de dupe zijn."

Frankrijk

De eerste indruk van Lionel Tourtier, Algemeen Afgevaardigde van de Franse pensioenkoepel APFEN is dat het groenboek wat te algemeen is. Daarnaast laten volgens Tourtier de eerste reacties in Frankrijk zien dat de twee kampen, 'omslagstelsel' en 'kapitalisatie', nog steeds met elkaar in oorlog zijn. "Wij denken dat het mogelijk is om een balans te vinden met het omslagstelsel als centraal fundament."

Tourtier is met betrekking tot het groenboek bezorgd over een toekomstige verarming van jongere leeftijdsgroepen. "Dit risico geldt ook voor vrouwen in het algemeen en iedereen die part-time werkt om redenen buiten de eigen controle."

Verder verwijst Tourtier naar de verhouding van 1,2 tussen actieven en gepensioneerden in het Frankrijk van 2050. "Een actieve zal dus verantwoordelijk zijn voor de welvaart van één persoon. Het gaat bij die welvaart niet alleen om het pensioeninkomen, maar ook alle andere sociale uitgaven. Daarom dringen we aan op een verbinding tussen lange-termijn sparen, beleggingen en banen." APFEN is sterk voorstander van het wegnemen van de mobiliteitsbelemmeringen in Europa. "Waarom geeft het groenboek geen diagnose van het falen van de ontwerp-richtlijn voor overdraagbaarheid van pensioenrechten? Het is echt een schande", aldus Tourtier.

Bij een hogere pensioenleeftijd moet volgens Tourtier belastend werk worden meegenomen. "De levensverwachting is niet altijd gelijk vanwege de fysieke risico's waaraan iemand kan zijn blootgesteld tijdens zijn loopbaan."

Verder benadrukt Tourtier dat door de vergrijzing de groeivoorzichten minder zijn dan ze waren. “Ten opzichte van de opkomende economieën moeten we nieuwe manieren vinden voor groei en een langer arbeidsleven.”

Tourtier vindt het in principe redelijk om te kijken naar de geschiktheid van Solvency II voor pensioenfondsen. “De voorzichtigheid die hoort bij Solvency II geldt ook voor vermogensbeheer op pensioengebied. Het zou ook tegenstrijdig zijn om niets te bepalen voor pensioenfondsen. Zij hadden in verschillende Europese landen zwaardere vermogensafschrijvingen dan fondsen van verzekeraars.” Hij pleit voor een aanpassing van het basis Solvency II-ontwerp aan de lange-termijnbeleggingen van pensioenfondsen.

AFPEN richt een werkgroep op voor de reactie op het groenboek en gaat hiervoor misschien samenwerken met de Duitse pensioenkoepel ABA.

“De crisis heeft de noodzaak van een hervorming van de pensioenen versterkt. Zoals in veel andere lidstaten is Frankrijk gestart met een pensioenhervorming”, zegt Laure Delahousse, directeur pensioensparen van AFG. AFG is de Franse vereniging voor vermogensbeheer. Delahousse vindt het belangrijk dat de EU het ontstaan van grensoverschrijdende DC-regelingen bevordert. “In 2003 bevorderde de IORP-richtlijn vooral grensoverschrijdende DB-regelingen.” Met betrekking tot de geschiktheid van Solvency II voor pensioenfondsen benadrukt Delahousse dat solvabiliteitsregels voor DB-regelingen rekening moeten houden met de zeer lange termijn horizon van pensioenfondsen.

Verder stelt Delahousse over de rol van de EU op pensioengebied dat er behoefte is aan het vergemakkelijken van grensoverschrijdende pensioenregelingen.

Pensioendebat

Op de website www.eupensiondebate.eu heeft de Europese pensioenkoepel EFRP een aantal reacties van betrokken partijen op het groenboek verzameld. De GDV, de vertegenwoordiger van de Duitse verzekeraars, ziet een echte meerwaarde voor Europese normen voor pensioenproducten. De Europese federatie van vakbonden, ETUC, vindt het groenboek onrealistisch, omdat ze geen bewijs ziet dat werkgevers oudere werknemers aan het werk zullen houden.

Secretaris-generaal Chris Verhaegen van de Europese pensioenkoepel EFRP stelde dat het groenboek een mogelijkheid geeft om vat te krijgen op de verschillen tussen bedrijfspensioenvoorzieningen in de EU. “Daarom zou ieder wetgevend initiatief over onderwerpen uit het groenboek alleen mogen worden gestart nadat de EC conclusies heeft getrokken uit het groenboek”, aldus Verhaegen.

Volgens de Britse werkgeversvereniging CBI zouden de voorstellen om Solvency II toe te passen op pensioenen Britse ondernemingen kunnen dwingen om ongeveer 500 miljard Engelse ponden extra in hun pensioenregelingen te steken.

De Europese werkgeversorganisatie BUSINESSEUROPE vindt een hogere pensioenleeftijd en vergroting van de werkgelegenheid hoognodig voor de houdbaarheid van de eerstelijner pensioenen. Ook is steun nodig voor de tweedelijner pensioenen om deze kosteneffectief te laten blijven voor werkgevers.

Adviesbureau Towers Watson vindt dat het groenboek een belangrijke belofte inhoudt voor het bevorderen van de pensioenregelingen. Volgens Paul Kelly, senior international consultant van Towers Watson, is het discussiestuk ‘veelbelovend’ ten aanzien van de ontwikkeling van grensoverschrijdende pensioenregelingen.

De IMA, de beroepsorganisatie voor de Britse vermogensbeheerders, staat achter veel opmerkingen van de Commissie, maar is tegen het eventueel samenvoegen van pensioenopbouw en verzekeringen.

AGE Platform Europe is een Europees netwerk van organisaties voor 50-plussers. Volgens AGE werpt de EC goede vragen op, maar is het de vraag of de lidstaten met de juiste antwoorden zullen komen om het vertrouwen van de burgers in de pensioensystemen te herstellen.

Volgens UEAPME, de Europese werkgeversorganisatie die ambachten, beroepen en het mkb, vertegenwoordigt, is het groenboek een goed startpunt voor een pensioendebat. UEAPME staat achter de overkoepelende doelen van het groenboek inclusief de verwijzingen naar het verlengen van het 'arbeidsleven' en het vermijden van vroeg met pensioen gaan.